लुई पाश्चर

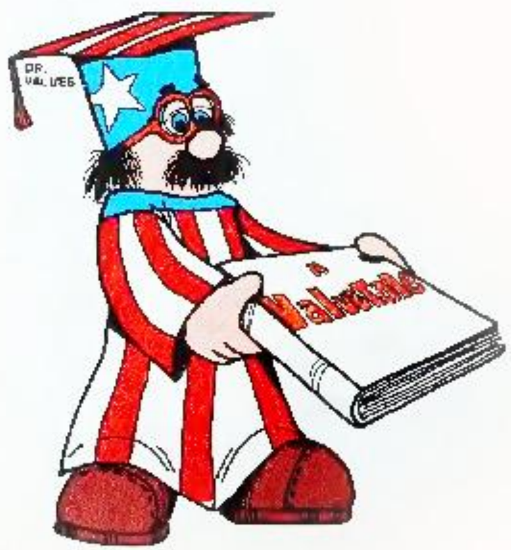

स्वतःवरच्या विश्वासाचे महत्व

लेखक : स्पेंसर जॉनसन

चित्रसज्जा : स्टीव पिलेजी

मराठी : अश्विनी बर्वे

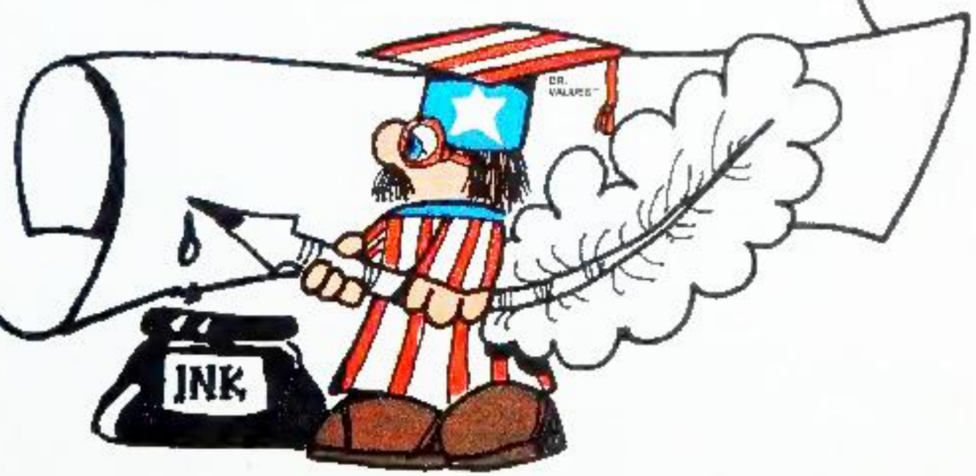
लुई पाश्चर

स्वतःवरच्या विश्वासाचे महत्व

लेखक : स्पेंसर जॉनसन

चित्रसज्जा : स्टीव पिलेजी

मराठी : अश्विनी बर्वे

फार पूर्वी, दूर फ्रान्समध्ये, लुई पाश्चर नावाचा एक माणूस राहत होता. हा माणूस, विज्ञानाचा डॉक्टर, कधीकधी बागेत फिरायला जात असे, त्याची उंच काळी टोपी आणि चमकदार केशरी कोट घालून.

"मला विश्वास आहे की मी करू शकतो, मला विश्वास आहे की मी करू शकतो," तो चालताना स्वतःला म्हणायचा. लुई पाश्चरला काय वाटायचे की तो करू शकतो?

हे खूप महत्वाचे होते - इतके महत्वाचे की लुई पाश्चर पार्कमधील इतर लोकांना ते लक्षातही आले नाही. "मला अदृश्य शत्रू शोधायचा आहे," तो म्हणाला. "मला रेबीजचे जंतू शोधायचे आहेत जे लोकांच्या आत लपतात आणि त्यांना आजारी पाडतात - इतके आजारी की ते मरतात."

एकदा मला तो अदृश्य शत्रू सापडला की, मी त्याला मारण्याचा मार्गही शोधेन. मग आजारी लोक पुन्हा बरे होतील." लुई पाश्चर एका बाकावर बसले आणि त्या अदृश्य शत्रूबद्दल विचार करू लागले. "मला विश्वास आहे की मी ते करू शकतो," तो म्हणाला.

"काय मूर्ख आहे!" जवळच्या काही मुलांनी उद्गार काढले. "जर शत्रू अदृश्य असेल तर याचा अर्थ असा की त्याला कोणीही पाहू शकत नाही. जर कोणी त्याला पाहू शकत नसेल तर त्याला कोणीही शोधू शकत नाही.“

लुई पाश्चरने उत्सुक मुलांचे बोलणे ऐकू येत नसल्याचे नाटक केले. तो पॅरिसमधील उल्म स्ट्रीटवरील त्याच्या प्रयोगशाळेत घाईघाईने परतला, जिथे तो दररोज काम करत असे.

काही मुले त्याच्या मागे गेली. काही प्रौढ लोक त्याच्या मागे गेले, त्यांना तो काय करत आहे हे जाणून घ्यायचे होते. त्यांनी प्रयोगशाळेच्या खिडकीतून डोकावले.

“तुम्ही हे कधीही करू शकणार नाही!” ते ओरडले. “कोणीही अदृश्य शत्रू शोधू शकत नाही!”

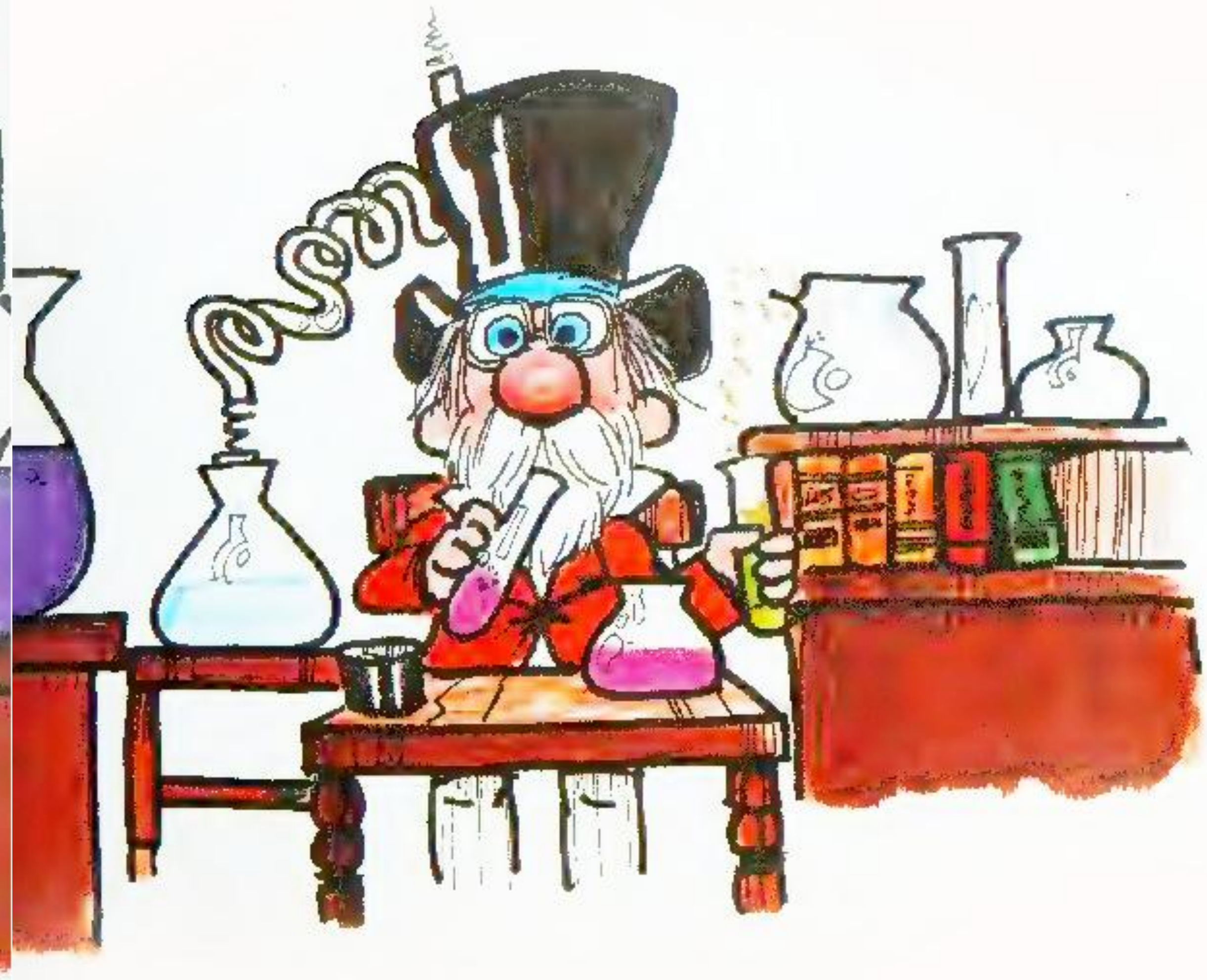

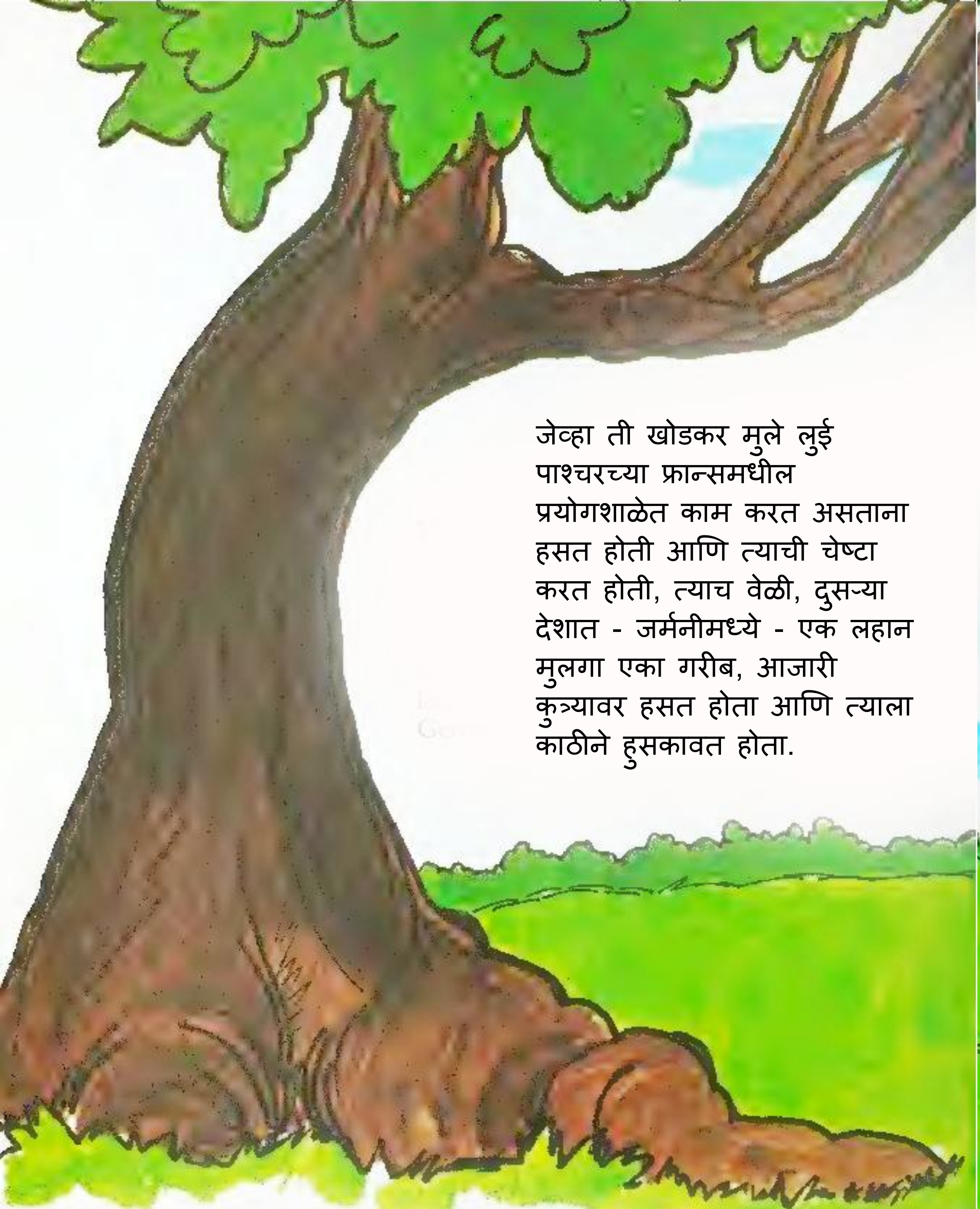

लुई पाश्चरला मुले काय विचार करतात याची पर्वा नव्हती. प्रौढ काय विचार करतात याचीही त्याला पर्वा नव्हती. तो स्वतःवर विश्वास ठेवत असे. "मला माहित आहे की मी बरोबर आहे," तो म्हणाला.

"मला खात्री आहे की मी ते करू शकतो."आणि म्हणून, तो स्वतःवर विश्वास ठेवत होता, म्हणून तो काम करत राहिला. तो जे योग्य वाटला ते करत राहिला. ते कठीण काम होते, पण लुई पाश्चर आनंदी होता.

त्याला माहित होते की जर त्याला तो अदृश्य शत्रू - रेबीज जंतू - सापडला तर तो अनेक आजारी लोकांना बरे होण्यास मदत करेल.

जेव्हा ती खोडकर मुले लुई पाश्चरच्या फ्रान्समधील प्रयोगशाळेत काम करत असताना हसत होती आणि त्याची चेष्टा करत होती, त्याच वेळी, दुसऱ्या देशात - जर्मनीमध्ये - एक लहान मुलगा एका गरीब, आजारी कुत्र्यावर हसत होता आणि त्याला काठीने हुसकावत होता.

त्या मुलाचे नाव जॉय होते. तो खरोखरच वाईट स्वभावाचा नव्हता. तो फक्त मुलांसारखाच बेफिकीर होता, आणि त्याला इतरांना चिडवायला खूप आवडत असे, जसे मुले कधीकधी करतात.

थोड्या वेळाने जॉयच्या लक्षात आले की कुत्रा खूप रागावला होता. त्याच्या तोंडाभोवती पांढरा फेस होता - अगदी व्हीप्ड क्रीमसारखा.

तो भुंकण्याचा प्रयत्न करत होता, जणू काही "थांबा! थांबा!" म्हणत होता पण तो करू शकला नाही. काहीतरी चूक झाली होती! तुम्हाला माहिती आहे काय चूक होती?

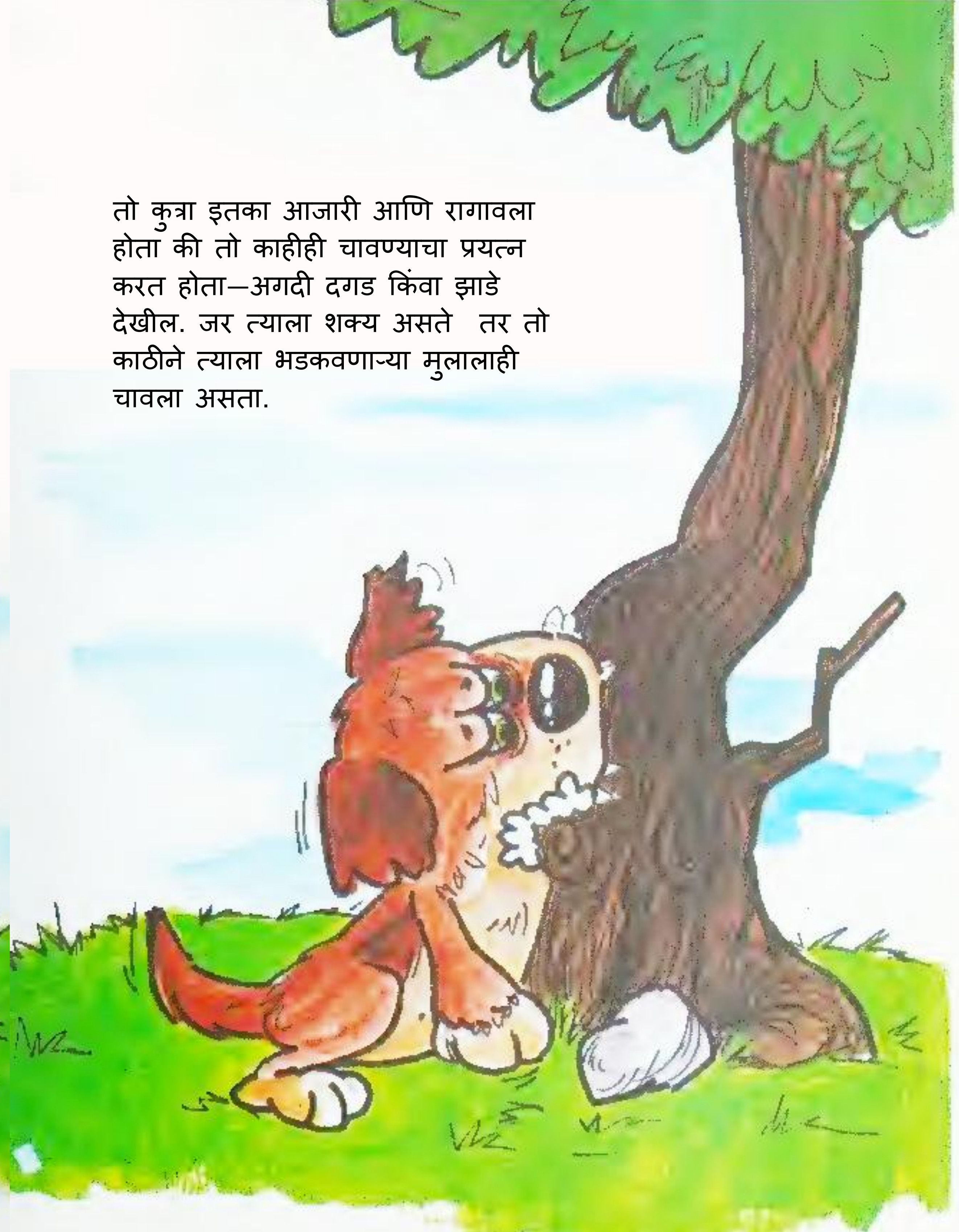
कल्पना करा की तुम्ही त्या कुत्र्याच्या आत दुर्बिणीतून पाहत आहात. तुम्हाला काय दिसेल?

अगदी बरोबर!

तुम्हाला तो अदृश्य शत्रू दिसेल - रेबीजचे जंतू - जे कुत्र्याला इतके आजारी करत होते.

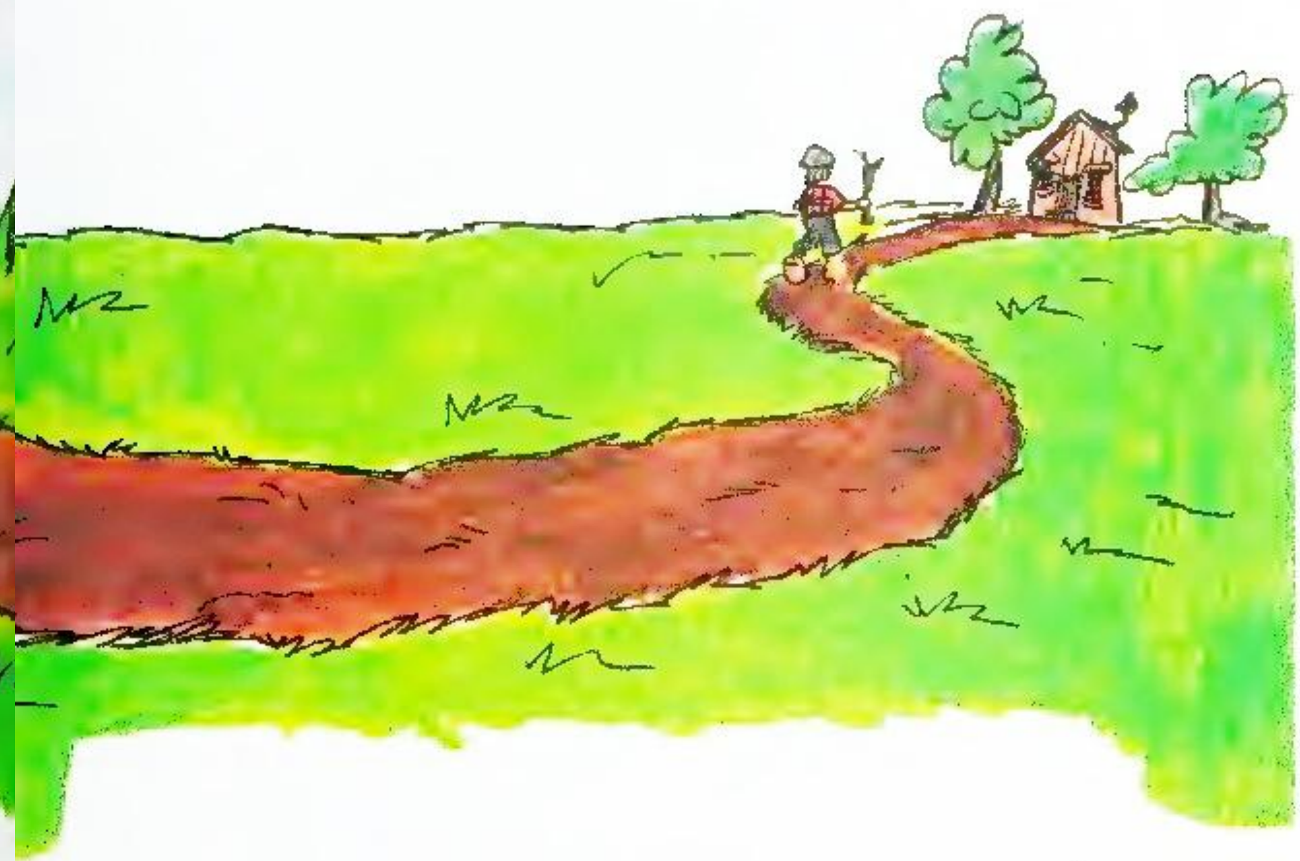

तो कुत्रा इतका आजारी आणि रागावला होता की तो काहीही चावण्याचा प्रयत्न करत होता—अगदी दगड किंवा झाडे देखील. जर त्याला शक्य असते तर तो काठीने त्याला भडकवणाऱ्या मुलालाही चावला असता.

जॉय निघून गेला तेव्हा त्याला एक फार महत्वाची गोष्ट लक्षात आली नाही. ते काय होते ते तुम्हाला दिसतेय का? हो, ते होते - गेट. कुंपणाचे गेट उघडे होते. तो वेडा, आजारी कुत्रा आता बाहेर पडू शकत होता. तो जॉयच्या मागे धावू शकत होता आणि त्याला चावू शकत होता.

आणि नेमके तेच घडले. "आह! आह!" वेड्या, आजारी कुत्र्याने त्याला त्याच्या हातावर आणि पायांवर चावले तेव्हा जॉय ओरडला. आणि मग ते घडले! कुत्र्याच्या आत लपलेला अदृश्य शत्रू - रेबीजचे जंतू - कुत्र्याच्या फेसाने भरलेल्या तोंडातून लहान मुलाच्या शरीरात शिरले.

मदत करा! मदत करा!" जॉय ओरडला. "बाबा! कृपया मला मदत करा!"

जॉयच्या वडिलांनी त्याचा आवाज ऐकला आणि काय झाले ते पाहण्यासाठी घराबाहेर पळाले. जेव्हा त्यांनी कुत्रा त्यांच्या लहान मुलाला चावताना पाहिला तेव्हा ते घाबरले. हो, तो एक मोठा, बलवान माणूस होता, पण तरीही तो घाबरत होता. कधीकधी प्रौढ माणसेही घाबरतात.

पण जॉयचे वडील धाडसी होते. ते कुत्र्याकडे धावले. "पळा! इथून निघून जा!" ते कुत्र्यावर ओरडले. त्यांनी हात हलवले आणि पायांवर थाप मारली. कुत्रा पळून गेला.

जॉयच्या वडिलांनी कुत्र्याला गेटमधून मागे पळवले. जेव्हा कुत्रा कुंपणाच्या आत सुरक्षितपणे पोहोचला तेव्हा जॉयच्या वडिलांनी काळजीपूर्वक गेट बंद केले. पण नुकसान झाले!

तो लहान मुलगा जमिनीवर पडला होता, रडत होता आणि रक्तस्त्राव होत होता. त्याला चौदा वेळा चावले होते. "मला भीती वाटते की माझा मुलगा खूप आजारी पडेल," जॉयच्या वडिलांनी स्वतःशी विचार केला.

त्याच्या वडिलांनी जोईला उचलले.

"तू त्या कुत्र्याला छेडलेस का?" त्याने विचारले.

"हो, बाबा, मला माफ करा," जोई हळूवारपणे म्हणाला. तो खूप जखमी झाला होता आणि खूप थकलेला वाटत होता.

"मी तुला घरी घेऊन जाईन," त्याचे वडील दुःखाने म्हणाले. तो दुःखी होता कारण त्याला माहित होते की त्याच्या मुलासोबत एक भयानक घटना घडली आहे.

आता एका अदृश्य शत्रूने लहान मुलाच्या शरीरात प्रवेश केला होता: रेबीजचे जंतू. लवकरच तो केवळ जखमी आणि थकलेलाच नाही तर आजारी देखील वाटू लागला. जॉयला ओळखणारे प्रत्येकजण खूप दुःखी होते. सर्वांना माहित होते की जर एखाद्या आजारी, वेड्या कुत्र्याने एखाद्याला चावले तर ती व्यक्ती नक्कीच मरेल.

थोड्याच वेळात, आजारी कुत्रा मरण पावला. जॉयच्या घरात शांतता पसरली. त्याच्या पालकांना त्याला कशी मदत करावी हे माहित नव्हते. ते फक्त वाट पाहू शकत होते.

मग, एके दिवशी, एक बातमी आली. जॉयच्या आईने ती बातमी प्रथम पाहिली आणि ती आनंदाने ओरडली. "हे आश्चर्यकारक आहे! हे आश्चर्यकारक आहे!" ती म्हणाली. तिचा लहान मुलगा मरत असताना ती कोणत्याही गोष्टीला आश्चर्यकारक कसे म्हणू शकते? तुम्हाला काय वाटते - तिने वर्तमानपत्रात काय वाचले?

"एका वैज्ञानिक डॉक्टरने जॉयसारख्या लोकांना वाचवण्याचा मार्ग शोधून काढला आहे!" तो म्हणाला. "तो म्हणतो की जॉयसारख्या आजारी लोकांच्या शरीरात एक अदृश्य शत्रू शिरला आहे. त्याने तो शत्रू शोधून काढला आहे - आणि त्याला मारण्याचा मार्गही शोधून काढला आहे!"तुम्हाला माहिती आहे का तो माणूस कोण होता?

अगदी! तो लुई पाश्चर होता—स्वतःवर विश्वास ठेवणारा माणूस. त्याला माहित होते की तो बरोबर आहे आणि त्याने जे करायचे होते ते केले. “ऐका, आपल्याला घोडागाडीची गरज आहे,” जोईची आई म्हणाली. “डॉ. लुई पाश्चरला भेटण्यासाठी आपल्याला जॉईला पॅरिसला घेऊन जावे लागेल. कदाचित तो जॉईचा जीव वाचवू शकेल.”

जॉयचे वडील धावले. त्यांनी एक उत्तम घोडागाडी आणि एक मजबूत, कुशल कोचमन भाड्याने घेतले. सहा वेगवान पांढऱ्या घोड्यांनी गाडीला जोडणी दिली.

.जॉयच्या पालकांनी त्याला उबदार, मऊ ब्लँकेटमध्ये गुंडाळले आणि गाडीत ठेवले.

"मला तो कुत्रा मेला नसता तर बरे झाले असते," जॉय दुःखाने म्हणाला. "किंवा, मी त्या कुत्र्याला काठीने ढकलले नसते तर बरे झाले असते."

"लवकर चला!" कोचमन ओरडला. "आपल्याकडे वाया घालवण्यासाठी एकही क्षण नाही!"

"लवकर कर!" जॉयच्या आईने म्हटले. पॅरिसच्या लांब रस्त्यावर घोडे धावत होते. "लवकर कर!" जॉयच्या वडिलांनी विनवणी केली. रस्त्याच्या कडेला असलेली झाडे कुजबुजत होती, "लवकर कर! लवकर कर! लवकर कर! लवकर कर!"

जेव्हा तो लुई पाश्चरच्या दाराशी पोहोचला तेव्हा तो थकलेला होता आणि धुळीने माखलेला होता, पण तिथे आल्याबद्दल त्याला खूप आनंद झाला. त्याने दार ठोठावले आणि लुई पाश्चरने दार उघडले आणि त्याचे स्वागत केले.

"डॉ. पाश्चर," आईने धाडसी हास्य करत म्हटले, "आम्ही तुम्हाला भेटण्यासाठी खूप दुरून आलो आहोत. आमच्या लहान मुलाला एका वेड्या कुत्र्याने चावा घेतला आहे आणि तो खूप आजारी आहे. तुम्ही आम्हाला मदत करू शकाल का?"

"कदाचित," लुई पाश्चर म्हणाले. "शरीरात लपून बसलेल्या रेबीजच्या जंतूंना, त्या अदृश्य शत्रूला मारण्याचा एक मार्ग मी शोधला आहे. कदाचित मी तुमच्या लहान मुलाच्या आत लपून बसलेल्या जंतूंनाही मारू शकेन."

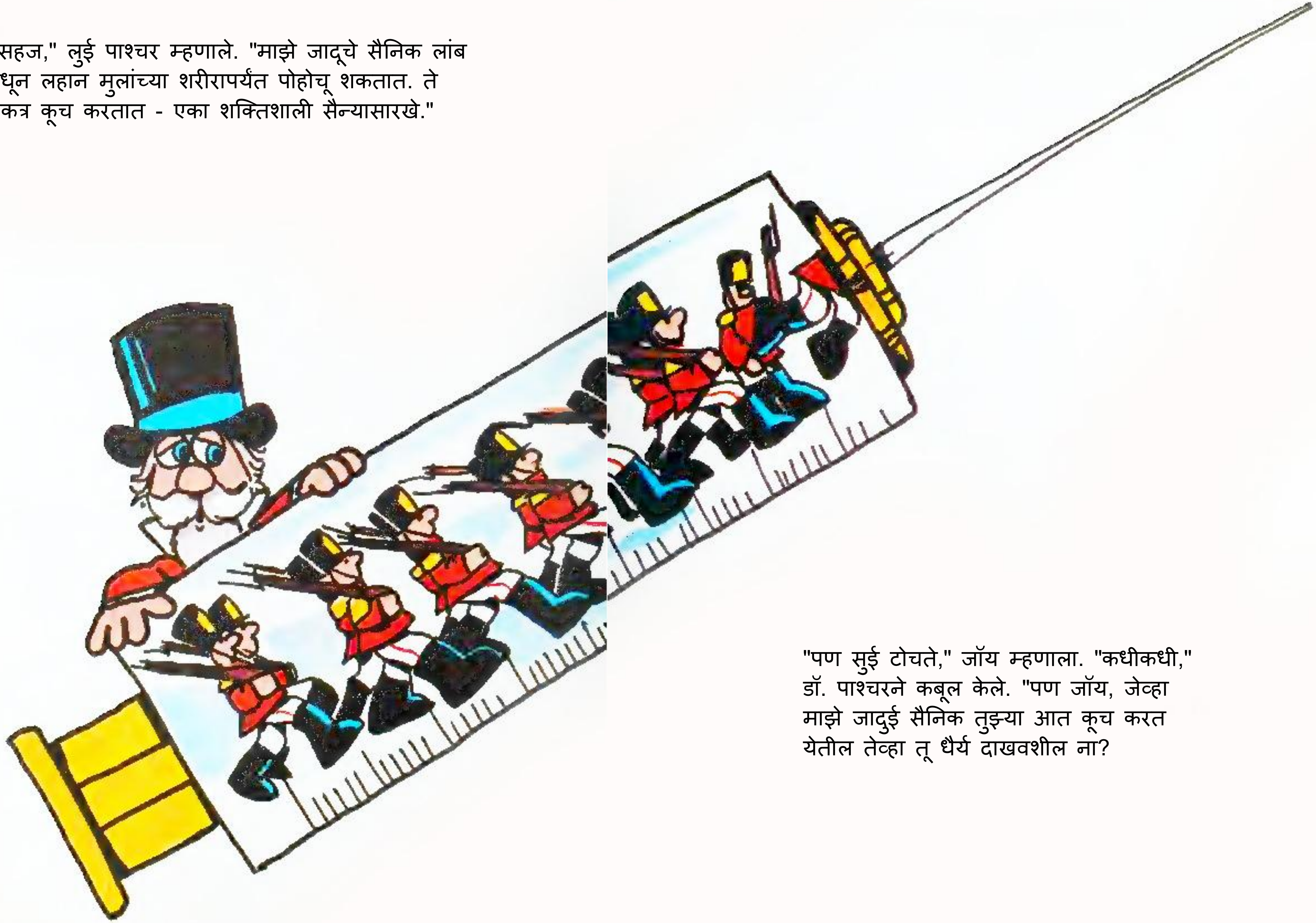
मी एक लस शोधली आहे," लुई पाश्चर यांनी स्पष्ट केले. "माझ्या लसीमध्ये तेजस्वी डोळे असलेले जादुई सैनिक आहेत जे अंधारातही पाहू शकतात. जेव्हा त्यांना जॉयमध्ये लपलेला अदृश्य शत्रू दिसेल, तेव्हा माझे हे जादुई सैनिक, जे खूप शक्तिशाली आहेत, त्या शत्रूला मारतील."

जॉय बेडवर झोपला होता. लुई पाश्चर हे बोलताना ऐकून तो थोडासा उठून बसला. “डॉ. पाश्चर,” तो म्हणाला, “तुम्हाला म्हणायचे आहे का तुमचे जादुई सैनिक माझ्यात घुसतील?” “हो,” लुई पाश्चर म्हणाला. जॉय आश्चर्यचकित झाला. “पण ते तिथे कसे पोहोचतील?”

"खूप सहज," लुई पाश्चर म्हणाले. "माझे जादूचे सैनिक लांब सुयांमधून लहान मुलांच्या शरीरापर्यंत पोहोचू शकतात. ते सर्व एकत्र कूच करतात - एका शक्तिशाली सैन्यासारखे."

"पण सुई टोचते," जॉय म्हणाला. "कधीकधी," डॉ. पाश्चरने कबूल केले. "पण जॉय, जेव्हा माझे जादुई सैनिक तुझ्या आत कूच करत येतील तेव्हा तू धैर्य दाखवशील ना?

"मी खूप धैर्याने वागेल," जॉयने वचन दिले. "मग तू माझी रेबीज लस घेणारी पहिली व्यक्ती असशील," लुई पाश्चर म्हणाला.

हे ऐकून जॉयचे वडील थोडे चिंतेत पडले. "पहिल्या व्यक्तीला?" त्यांनी विचार केला.

"यात काही धोका आहे का? तुमची लस लहान मुलावर काम करेल याची तुम्हाला खात्री आहे का?“

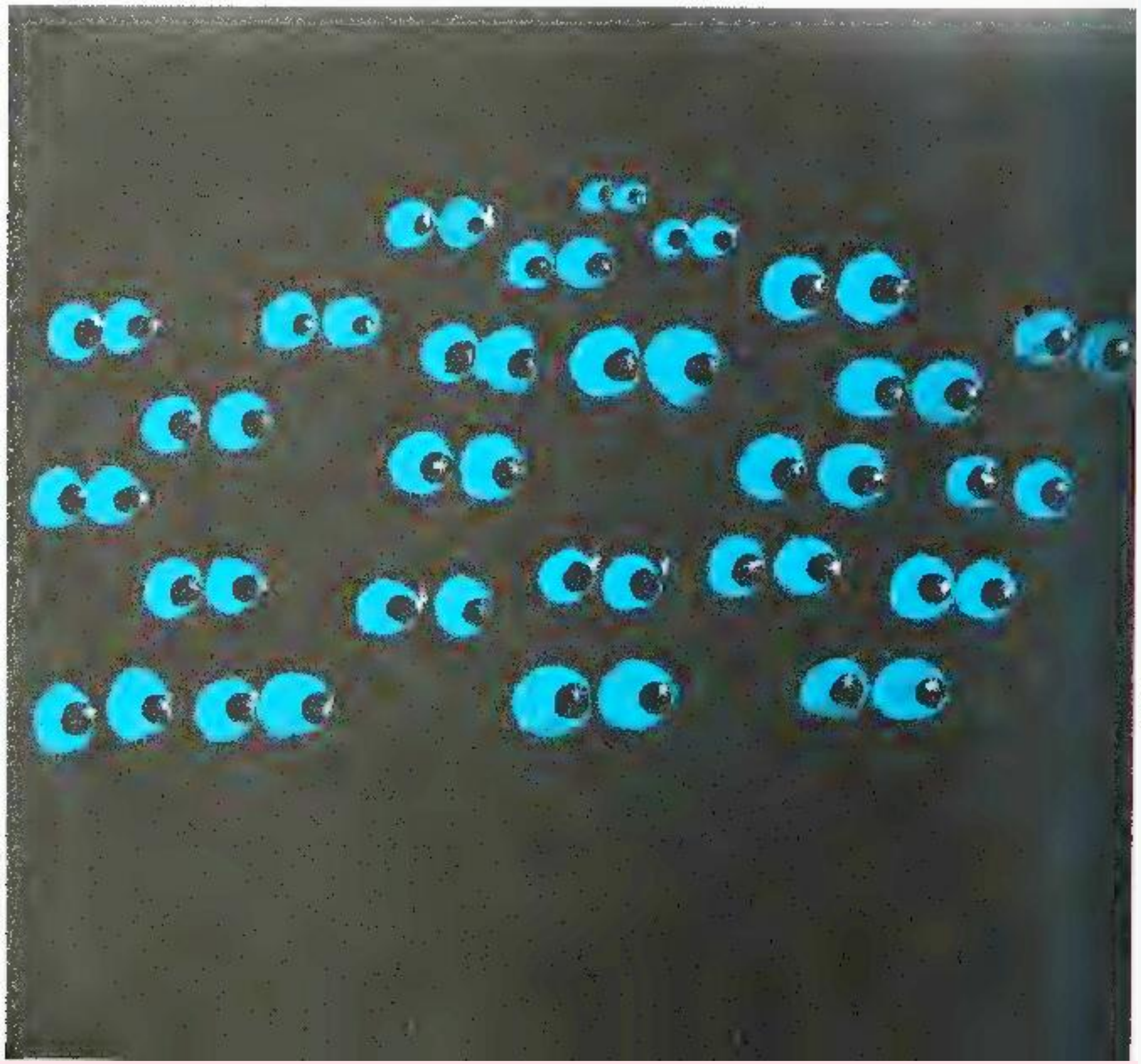
"मला खात्री आहे की ती काम करेल," लुई पाश्चर म्हणाले आणि त्यांनी जॉयला इंजेक्शन दिले.

जादुई सैनिक त्या लहान मुलाच्या शरीरात खोलवर गेले.

जेव्हा ते जॉयच्या आत पोहोचले तेव्हा अंधार होता. जादूगार सैनिकांनी त्यांच्या जादुई डोळ्यांनी आजूबाजूला पाहिले. शेवटी, त्यांना शत्रू दिसला - रेबीजचे जंतू, जे आतापर्यंत अदृश्य होते.

सुरुवातीला त्यांना फक्त बारा जंतू दिसले. तुम्ही त्यांना देखील पाहू शकता का? पण त्यांना माहित होते की जॉयच्या आत खरोखर लाखो जंतू लपलेले आहेत.

"तुम्ही आम्हाला कधीही हरवू शकणार नाही!" ते भयानक जंतू म्हणाले. "आम्ही तुम्हाला नक्कीच हरवू!" जादूचे सैनिक ओरडले.

लढाई सुरू झाली. जादुई सैनिकांनी अदृश्य शत्रूंवर हल्ला केला आणि शौर्याने लढले. जॉयसाठी हा अनुभव आनंददायी नव्हता.

जर जादुई सैनिकांची फौज तुमच्या आत लढत असेल तर तुम्हाला आराम वाटेल का?

पण रेबीज लसीच्या जादुई सैनिकांनी शत्रूंना एक-एक करून मारले, तेव्हा जॉयला हळूहळू बरे वाटू लागले.

जेव्हा शेवटचा शत्रू पराभूत झाला तेव्हा जो पूर्णपणे बरा झाला - इतका बरा की तो बेडवरून उडी मारून त्याच्या आई, वडिलांसोबत आणि अर्थातच डॉ. लुईस पाश्चरसोबत आनंदाने नाचू लागला. डॉ. पाश्चर इतरांइतकेच आनंदी होते.

"हुर्रे! हुर्रे!" ते सर्व एकाच सुरात ओरडले.

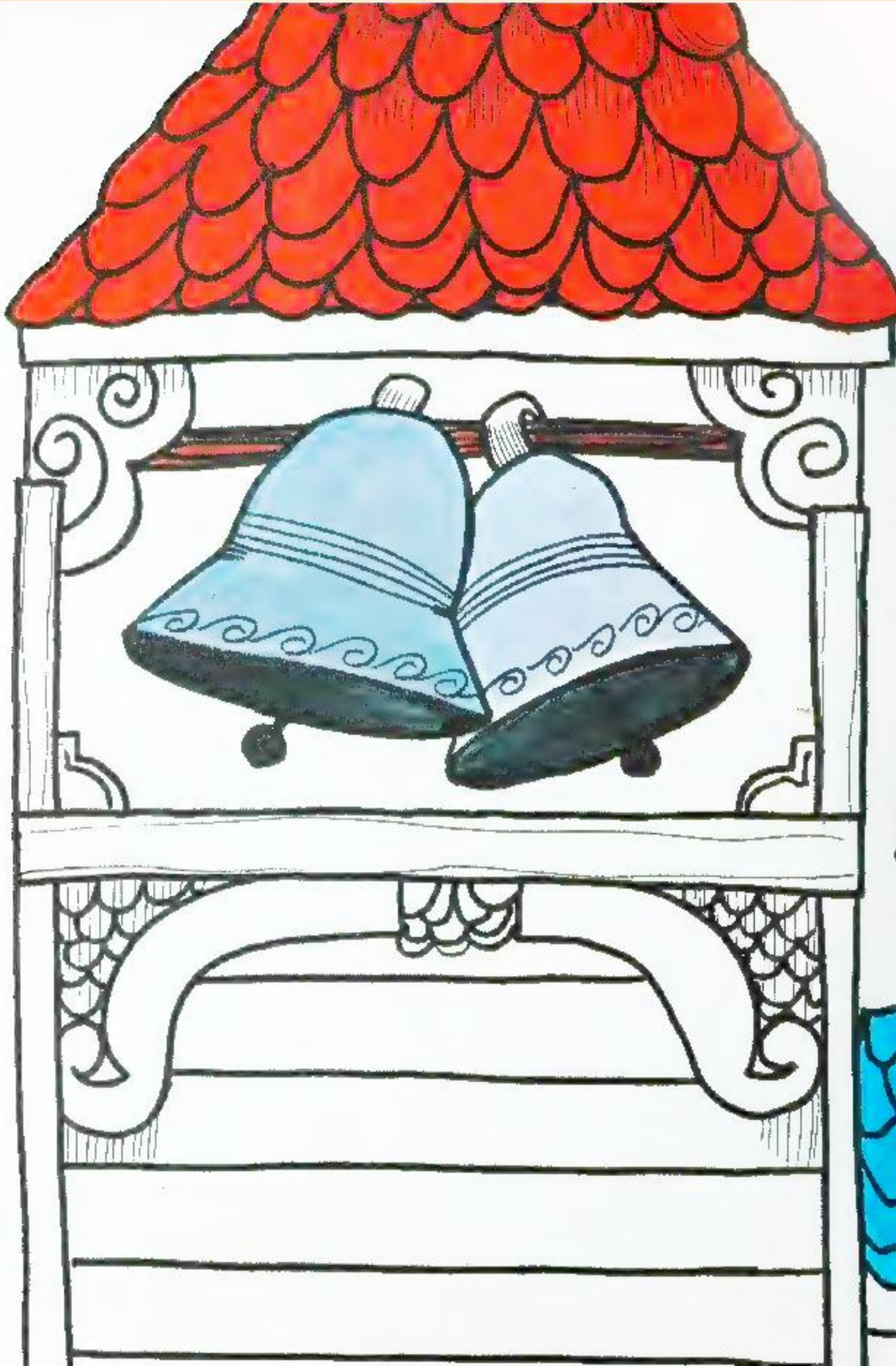

मग जॉयने लुई पाश्चरचे आभार मानले आणि त्याच्या पालकांसह तो गाडीत बसला आणि जर्मनीतील त्याच्या गावी परतला.

जॉयच्या गावात, लोक रस्त्यावर रांगा लावून हसत होते आणि जॉयला हात हलवत होते. तो जिवंत आहे याचा सर्वांना आनंद होता.

आकाशातील तेजस्वी पिवळा सूर्य देखील आनंदी दिसत होता.

छताच्या वर, गावातील घंटा आनंदाचे संगीत वाजवत होत्या. ते गात असल्यासारखे वाटत होते –

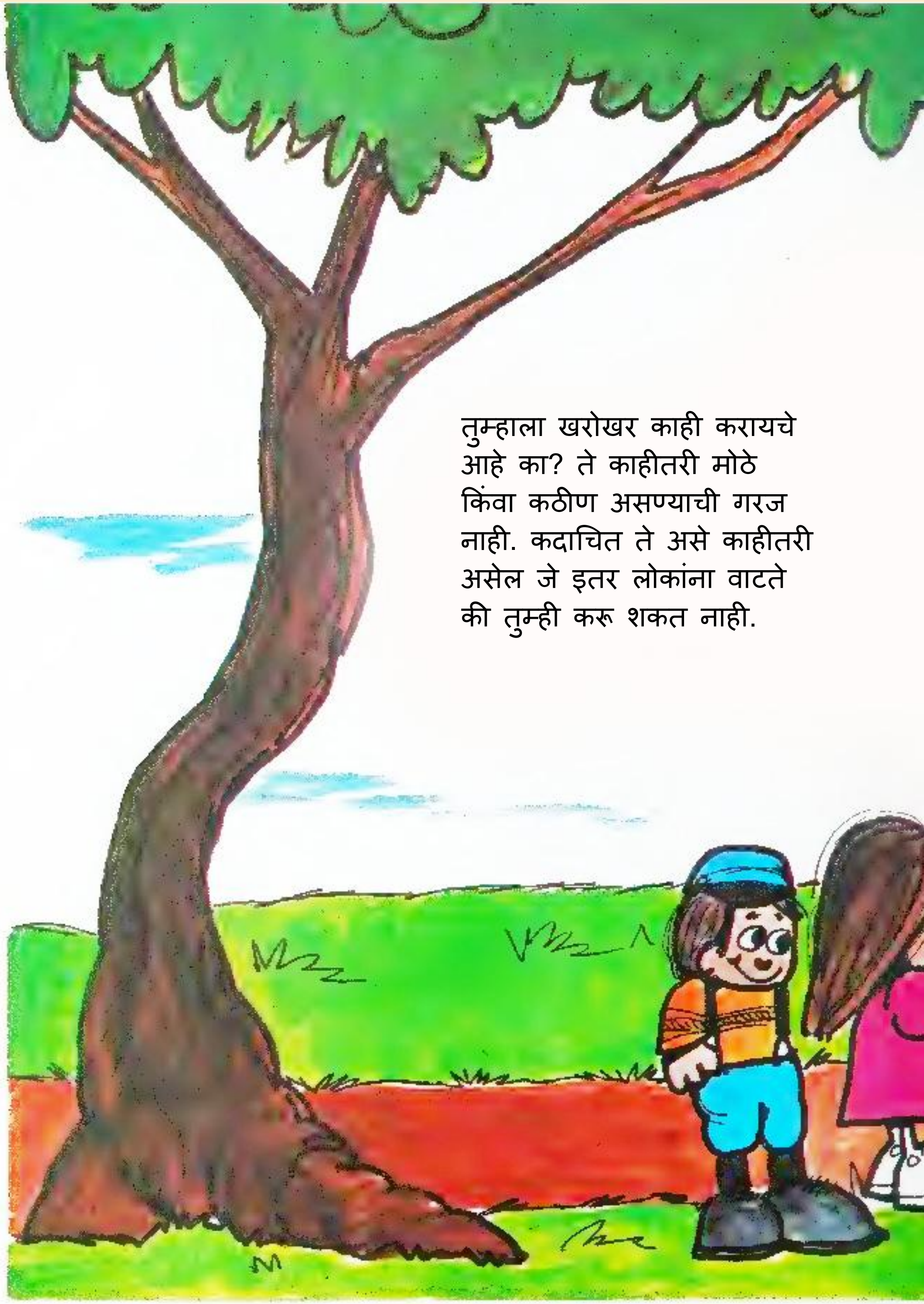
"सुरक्षित! सुरक्षित! आता सर्वजण सुरक्षित आहेत! आता कोणालाही रेबीजने मरावे लागणार नाही!"आणि हे सर्व लुई पाश्चरमुळे शक्य झाले - तो माणूस ज्याला माहित होते की तो बरोबर आहे आणि ज्याने जे करायचे ठरवले ते केले.

अर्थात, तुम्ही बघू शकता की, सर्वजण आनंदी होते - विशेषतः लुई पाश्चर. जेव्हा तुम्ही स्वतःवर विश्वास ठेवता तेव्हा किती चांगले वाटते हे त्याला माहित होते.

आणि तुमच्याबद्दल काय? तुम्हाला कधी असे वाटते का की जेव्हा तुम्ही स्वतःवर विश्वास ठेवता तेव्हा तुम्हाला अधिक आनंद मिळतो? कदाचित स्वतःवर विश्वास ठेवण्याचे महत्त्व विचारात घेणे तुमच्यासाठी उपयुक्त ठरेल.

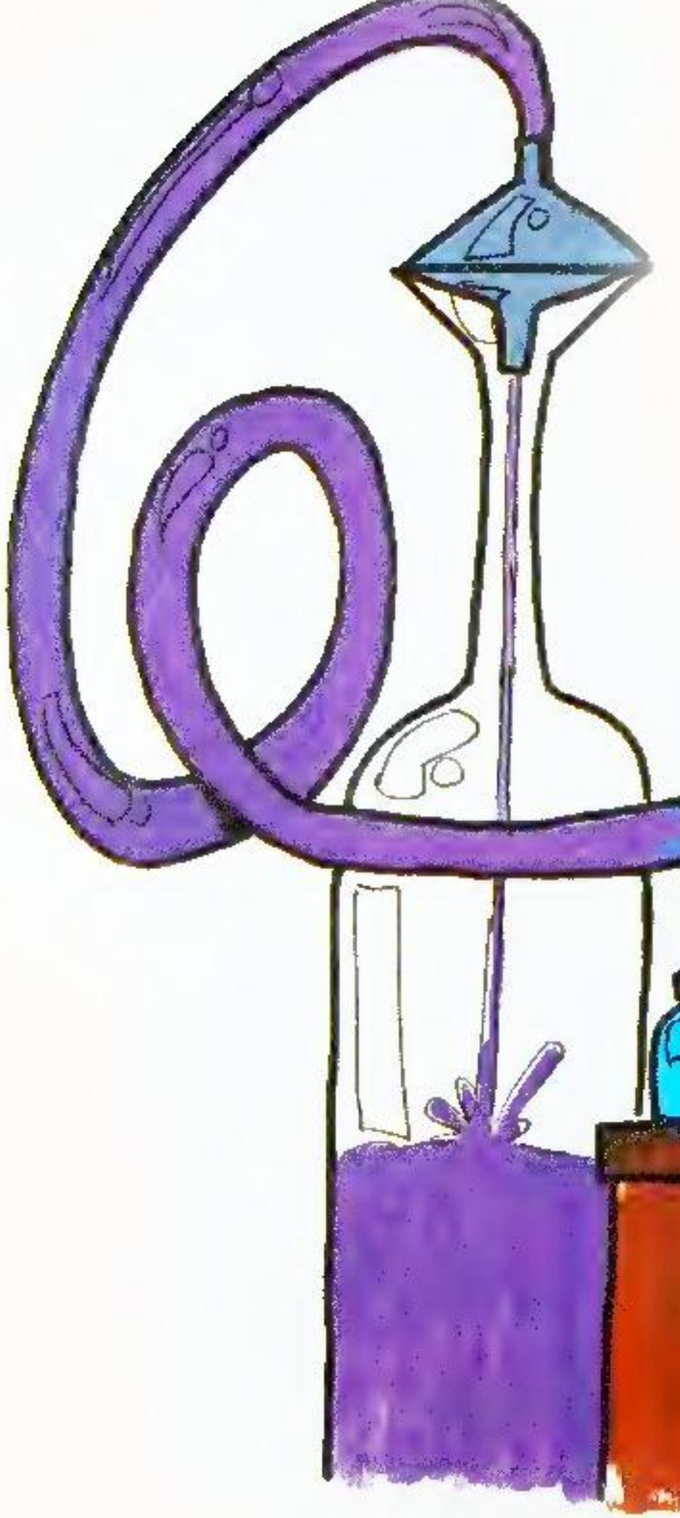

तुम्हाला खरोखर काही करायचे आहे का? ते काहीतरी मोठे किंवा कठीण असण्याची गरज नाही. कदाचित ते असे काहीतरी असेल जे इतर लोकांना वाटते की तुम्ही करू शकत नाही.

तर मग तुम्ही हार मानाल का—फक्त इतरांना वाटते म्हणून? की तुम्ही स्वतःवर विश्वास ठेवाल?

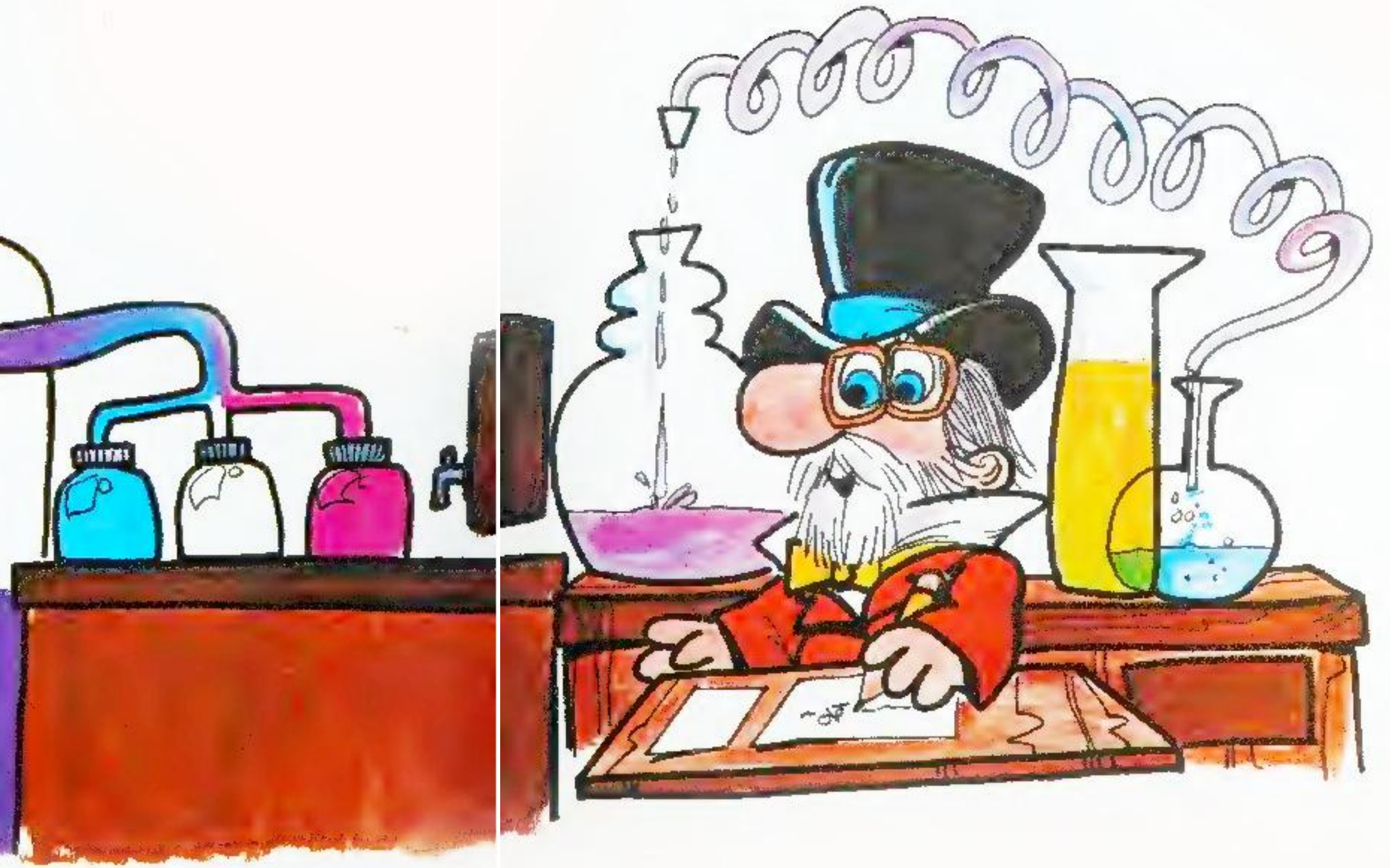

आणि जर तुम्हाला स्वतःवर विश्वास ठेवून खूप चांगले वाटते, तर तुम्ही तुमच्या मित्रांनाही चांगले वाटण्यास मदत करू शकता का - त्यांना स्वतःवर विश्वास ठेवण्यास प्रेरित करून? इतरांच्या कल्पनांवर हसणे आणि त्यांची चेष्टा करणे चांगले होईल की त्यांना सांगणे चांगले होईल - "हो, तुम्ही खरोखर हे करू शकता!"

आता तुम्हाला रेबीजवर इलाज सापडत नाही - तो आधीच सापडला आहे.

पण तुम्ही तेवढेच महत्त्वाचे काहीतरी करू शकता.

तुम्ही स्वतःवर विश्वास ठेवण्याचे महत्त्व शिकू शकता आणि तुम्ही जे शिकलात ते तुमच्या आयुष्यात लागू करू शकता. मग तुम्हीही अधिक आनंदी व्हाल - अगदी आमचे प्रिय मित्र लुई पाश्चर यांच्यासारखे.

लुई पाश्चर

लुई पाश्चर यांचा जन्म १८२२ मध्ये जुरा प्रांतातील डोले या फ्रेंच शहरात झाला. रसायनशास्त्रज्ञ म्हणून आणि नंतर बॅक्टेरियोलॉजिस्ट म्हणून पाश्चर यांनी त्यांच्या काळातील इतर कोणत्याही व्यक्तीपेक्षा वैद्यकीय शास्त्राच्या प्रगतीत जास्त योगदान दिले. तथापि, ते डॉक्टर नसल्यामुळे, १८०० च्या दशकातील अनेक डॉक्टरांनी त्यांच्या सिद्धांतांची थट्टा केली. परंतु त्यांना त्यांच्या उपहासाची पर्वा नव्हती, कारण त्यांना पूर्ण खात्री होती की जीवाणू किंवा जंतू प्रत्यक्षात अस्तित्वात आहेत आणि रोग निर्माण करू शकतात.त्यांनी पूर्ण आत्मविश्वासाने काम सुरू ठेवले आणि अखेरीस रेशीम किड्यांचे आजार, अँथ्रॅक्स आणि रेबीजवर उपचार शोधले. पाश्चर यांनी दूध खराब होण्यापासून रोखण्यासाठी एक प्रक्रिया देखील शोधून काढली. यामध्ये दूध १४०°F वर तीस मिनिटे गरम करणे, नंतर ते लगेच थंड करणे आणि सीलबंद, निर्जंतुकीकरण कंटेनरमध्ये साठवणे समाविष्ट होते. ही प्रक्रिया आजही दूध निर्जंतुकीकरण ठेवण्यासाठी वापरली जाते आणि त्याला पाश्चरायझेशन म्हणतात.

पाश्चरने स्ट्रासबर्गच्या मेरी लॉरेंटशी लग्न केले, ज्यांच्यावर तो खूप प्रेम करत असे. मेरीने नेहमीच त्याला त्याच्या प्रयोगशाळेच्या कामाला प्राधान्य देण्यास प्रोत्साहित केले, ज्यामुळे तो त्याच्या कामावर पूर्णपणे लक्ष केंद्रित करू शकला आणि उत्कृष्ट संशोधन करू शकला.

जेव्हा तरुण जोसेफ मेस्टरला एका वेड्या कुत्र्याने चौदा वेळा चावा घेतला आणि लुई पाश्चरकडे आणले, तेव्हा शास्त्रज्ञाने त्याची अद्याप चाचणी न झालेली रेबीज लस देण्यास कचरले.

दोन डॉक्टरांनी निदर्शनास आणल्यानंतरच त्याने लस दिली - आणि पाश्चरला बरा होऊ शकतो. अर्थात, पाश्चरकडे उत्तर होते - आणि त्याने जोसेफ मेस्टरचा जीव वाचवला.

मेस्टर नंतर पाश्चर इन्स्टिट्यूटमध्ये द्वारपाल बनले आणि आयुष्याच्या शेवटपर्यंत लुई पाश्चरशी एकनिष्ठ राहिले.पाश्चरचा स्वतःवर खोल विश्वास असला तरी, तो आयुष्यभर एक नम्र आणि शांत माणूस राहिला. १८९५ मध्ये त्याच्या मृत्यूपर्यंत तो साधा आणि विनम्र राहिला. त्याच्या शेवटच्या काळात, लोकांनी त्याला दाखवलेला आदर आणि उत्साह पाहून तो अनेकदा थोडा आश्चर्यचकित आणि आनंदी व्हायचा.

त्याने एकदा लंडनमधील आंतरराष्ट्रीय वैद्यकीय परिषदेत सहभागी होण्याचे आमंत्रण स्वीकारले. तो पोहोचल्यावर, एका नोकराने त्याला बैठकीच्या खोलीच्या समोर जाण्यास सांगितले. पाश्चर पुढे सरकताच, सर्व सदस्य त्यांच्या जागेवरून उठले आणि मोठ्याने टाळ्यांचा कडकडाट केला.

पाश्चर थोडे आश्चर्यचकित झाले आणि म्हणाले, "कदाचित प्रिन्स ऑफ वेल्स येत आहेत. आपण थोडे लवकर पोहोचलो असतो तर बरे झाले असते जेणेकरून आपण त्याला चांगले पाहू शकलो असतो." पण अध्यक्षांनी त्याचा हात धरला आणि म्हणाले, "नाही, ते तुमच्यासाठी आहे. तुमच्यासाठीच सर्वजण टाळ्या वाजवत आहेत."

